

МОНАКО

Сучасна назва держави: Князівство Монако (*фр.* Principauté de Monaco).

Перша згадка про народ/країну у писемних джерелах. Назва Монако походить від імені одного з лігурійських племен, які жили на цій території в VI ст. до н. е. і яких греки називали «монойкос», тобто «ті, що живуть окремо».

За іншою версією, згідно з легендою, цими місцями під час здійснення подвигів проходив давньогрецький герой Геракл. І греки, які в VI ст. до н. е. на місці нинішнього Монако заснували грецьку колонію, збудували на його честь храм «Гераклос Монойкос» («Геракл одиникий»). Від назви храму отримала назву і місцевість навколо – «Портус Геркулес Монойки», тобто «порт самотнього (храму) Геракла».

У книзі IV «Географії» грецького історика та географа Страбона, написаній між 44 і 23 рр. до н. е., згадується, що «гавань Монека є якірною стоянкою для невеликих суден і вміщує їх невелике число; у ній знаходиться святилище Геракла, що називається Монеком». Крім того, в книзі VI «Енеїди» римського поета Вергілія, написаній між 29 і 19 рр. до н. е., згадуються Монекові скелі.

Створення держави. 1297 р. фортеця колонії Генуезької республіки Монако була захоплена генуезьким патрицієм Франсуа Грімальді та його прибічниками.

Незалежність. У 1419 р. Генуезька республіка у боротьбі з сеньйорами Монако з династії Грімальді остаточно втрачає контроль над своєю колишньою колонією. У 1489 р. незалежність Монако визнають Королівство Франція та Герцогство Савоя.

Історичні назви держави: Монако (1297–1612); Князівство Монако (1612–1793 та з 1814).

Площа: 2,02 км².

Населення: 37,5 тис. осіб, з них монеґаски – 8837 осіб (на 31.12.2016, Статистика Монако).

Очікувана тривалість життя при народженні: 85,1 р. (чоловіки – 82,1, жінки – 88,2) (2014, Статистика Монако); 89,5 р. (для чоловіків – 85,6, для жінок – 93,5) – 1 місце в світі (2016, Книга фактів ЦРУ США).

Етнічний склад населення: французи – 24,9%, монеґаски – 22,5%, італійці – 21,9%, англійці – 7,5% (2016, перепис).

Чисельність українців: 44 чол. (2008, перепис). Перепис 2000 р. українців серед жителів країни не зафіксував.

Столиця: Монако – 1064 чол. **Найбільші міста:** Монте-Карло – 8259 чол.; Ла-Кондамін – 5141 чол.; Фонтвільль – 4020 чол. (2016, перепис).

Державна мова: французька. Також поширені монегаська, італійська та англійська. Держава захищає монегаську мову. З 1976 р. вона обов'язкова для вивчення у державних навчальних закладах, у 1988–1998 рр. – у приватних навчальних закладах (з 1998 – факультативно). Для отримання атестата необхідно здати екзамен з монегаської мови.

Релігійний склад населення: католики – 90%. Римо-католицька релігія є державною (ст. 9 Конституції Князівства Монако).

Державний устрій: конституційна монархія (з 1911). **Глава держави:** князь. **Глава уряду:** державний міністр.

Вищий законодавчий орган: Національна рада, заснована у 1911 р.

Діюча Конституція прийнята 17.12.1962 р. (діє зі змінами 2002 р.) Перша Конституція Монако була прийнята у 1911 р.

Статус у відносинах з ЄС: не член ЄС; член Єврозони з 01.01.1999 р.; де факто член Шенгенської зони з 26.03.1995 р.

Статус в інших провідних міжнародних організаціях, союзах: член ЮНЕСКО (з 1949); співзасновник ОБСЄ (з 1973); член ООН (з 1993); член Ради Європи (з 2004).

Розмір ВВП на душу населення (в поточних цінах) у 2015 р., за даними Статистики Монако, склав 108611 євро; за даними ООН – 165871 дол. США (2 місце в світі).

КОРОТКА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ

Приблизно з X ст. до н. е. на території Монако існувало фінікійське укріплення. З VI ст. до н. е. тут існувала грецька колонія. У II ст. до н. е. місцевістю заволоділи римляни, які включили її в провінцію Морські Альпи.

Після розпаду Римської імперії територія сучасного Монако входила до складу різних «варварських» королівств, що виникли на її руїнах. З IX ст. лігурійський берег піддавався безперервним набігам арабських піратів з Північної Африки і обезлюднів. У X ст. на місці Монако існувало невелике рибальське село.

Коли Прованс потрапив під владу Священної Римської імперії, імператор Фрідріх Барбаросса довірив у 1162 р. панування над регіоном Монако Генуезькій республіці – своєму союзнику в Хрестових походах. Остаточно ділянка берега, аж до сучасного Монако, була визнана володінням Генуї у 1191 р. імператором Генріхом VI.

У 1215 р. генуезькі прихильники германських імператорів (Гібеліни) на чолі з Фулькель Казеллі, оцінивши стратегічне значення Монакської скелі і порту, почали споруджувати на місці нинішнього княжого палацу генуезьку фортецю.

У 1296 р. в ході однієї з громадянських війн у Генуезькій республіці, Гвельфи (прихильники папи) були вигнані з Генуї і виїхали у Прованс. Зібравши невелику армію, вони, на чолі з патрицієм Франческо Грімальді, 08.01.1297 р. захоплюють фортецю Монако. Після цього настає тривалий період боротьби за незалежність Монако від Генуї.

У 1301 р. Грімальді втрачають Монако. Відвоювати його у Генуї зміг у 1331 р. Карл Грімальді. У 1346 і 1355 рр. Грімальді розширюють територію Монако, набувши володіння Ментон і Рогбрюн. Проте у 1357 р. генуезці беруть Монако облогою й утримують місто під своїм контролем до 1395 р. Потім Грімальді знову відвоюють Монако, і знову у 1402 р. втрачають його. Остаточно Монако, звільняється від влади Генуї у 1419 р.

У 1489 р. незалежність Монако визнають Королівство Франція та Герцогство Савояя.

У 1506–1507 рр. Генуя здійснює останню спробу заволодіти Монако, проте тривала облога фортеці результату не дала. У 1512 та 1515 рр. французькі королі підтверджують своє визнання за Монако статусу незалежного володіння.

У 1523 р. було вбито сеньйора Монако Люсьєна. Його наступник і брат Ог'юстен Грімальді вирішує розірвати союз із Францією і вступити у союз із її головним ворогом у Європі – німецьким імператором та іспанським королем Карлом V.

Відповідно до Бургоського договору 1524 р., Монако переходить під протекторат Іспанії. У 1605 р. в результаті домовленостей Іспанія вводить у Монако свій військовий гарнізон, який утримувався виключно коштом місцевого населення. Це дуже обтяжувало фінанси країни.

У 1612 р. сеньйор Монако Оноре II Грімальді прийняв новий титул – «сеньйор і князь Монако». У 1633 р. він був визнаний Іспанією і став спадковим.

Молодий князь поступово переорієнтує свою політику на Францію, розпочавши з нею у 1630 р. переговори про союз. У 1635 р. почалася чергова франко-іспанська війна, в 1640 р. у Каталонії спалахнуло повстання проти Іспанії, учасники якого закликали на допомогу Францію. У цій обстановці 14.09.1641 р. в м. Перонна був підписаний договір князя Монако Оноре II з французьким королем Людовіком XIII. Монако визнавалося вільним і суверенним князівством під протекторатом Франції. Після підписання договору з Францією Оноре II озброїв своїх прихильників і змусив іспанський гарнізон до капітуляції.

У XVIII ст. економіка Князівства процвітала завдяки морській торгівлі та отриманню мита з суден, що прямували в Італію.

У часи Великої французької революції усі володіння монакського князя у Франції були

втрачені після того, як французькі Установчі збори у 1789 р. скасували феодальні права.

У зв'язку з цим фінансовий добробут династії Грімальді було підірвано. У самому Монако розгорнулася боротьба між двома партіями. Одна з них виступала за збереження суверенітету Князівства, інша – вимагала створення системи представницького правління. У підсумку друга партія перемогла. У січні 1793 р. в Монако був обраний Національний конвент, який незабаром оголосив про повалення династії Грімальді.

15.02.1793 р. французький Конвент прийняв рішення про об'єднання Князівства з Францією. Монако було перейменоване у Форт-Еркуль (Форт Геркулеса) та утворило кантон у складі Французької Республіки. Усі багатства, зібрані в князівському палаці, були вилучені, картини і твори мистецтва розпродані, сам палац перетворився на казарму, а потім – у госпіталь і притулок для жебраків. Більшість членів князівської родини (включаючи князя Оноре III) були заарештовані, потім звільнені, але змушені були продати майже все своє майно.

Становище змінилося після зречення французького імператора Наполеона. Паризький мир 30.05.1814 р. відновив Князівство в кордонах, що існували до 01.01.1792 р. під французьким протекторатом.

Після остаточного краху Імперії Наполеона, згідно з другим Паризьким договором 20.11.1815 р., Князівство було передане під протекторат Сардинського королівства. Договір між Монако і Сардинським королівством, підписаний 08.11.1817 р., був набагато менше сприятливим для Князівства, ніж договір із Францією, що діяв до Французької революції.

Прагнучи стабілізувати розладнані фінанси Князівства, Оноре V (1819–1841) та Флорестан I (1841–1856) проводять досить

жорстку економічну політику в державі, чим сприяють зростанню невдоволення населення та демонстрацій протесту.

Найгостріша ситуація була у м. Ментон, жителі якого домагались ухвалення ліберальної конституції, подібної до сардинської, та почали вимагати незалежності. Після революції в Франції 1848 р. у Монако також почалось повстання. Князь Флорестан був скинутий з престолу та заарештований, а князівське правління скасоване.

20.03.1848 р. Ментон і Рокбрюн проголосили себе вільними і незалежними містами «під сардинським заступництвом». 1 травня 1849 р. влада Сардинського королівства приєднала їх до округу Ніцци.

У 1849 р. принц Флорестан був відновлений на престолі, проте повернути Ментон і Рокбрюн Монако так і не вдалося. Князівство втратило більшість своїх природних ресурсів та 90% доходів. З трьох муніципалітетів загальною площею 24 км² залишилось одне Монако площею трохи більше 1 км².

У березні 1860 р. Сардинське королівство, в обмін на підтримку Франції у боротьбі з Австрійською імперією за об'єднання Італії, передає Франції Графство Ніццу, включаючи Ментон і Рокбрюн, та 18 липня виводить свої війська з Монако, звільняючи його від свого протекторату.

02.02.1861 р., за договором між князем Карлом III і Наполеоном III, Франція визнала незалежність Монако, але його територія скоротилась до однієї двадцятої колишньої площі, оскільки Монако було вимушене відмовитись від будь-яких прав на Ментон і Рокбрюн на користь Франції, за що отримало компенсацію в розмірі 4 млн франків.

Позбавлене ресурсів, Князівство знаходилося у край важкому становищі. Тому князь Карл III вирішує виправити ситуацію за допомогою створення казино.

У 1856 р. з ініціативи князівської родини було засноване «Товариство морських купань», якому до сьогодні належать фактично монополні права на казино у Монако. Перше казино у Монако було створене відповідно до указу Карла III у 1856 р. Проте спочатку справа не пішла, поки нарешті у 1863 р. концесія на створення грального будинку не була (за 1,7 млн франків) продана банкіру Франсуа Блану. Термін його ліцензії становив 50 років. Блан зумів організувати казино та привабити туристів. У Князівстві розгорнулось будівництво готелів, театру, казино. Все це відбувалось під егідою «Товариства морських купань». Тривалий час товариство було єдиним джерелом фінансів Князівства.

У 1865 р. Монако підписало з Францією конвенцію про встановлення митного союзу. При цьому князь зберігав за собою право укладати міжнародні договори і угоди. Сторони домовилися про будівництво залізничної гілки по монакській території. Коли у 1868 р. була відкрита залізнична лінія між Ніццою і Вентімілья, число туристів почало суттєво зростати. У 1870 р. країну відвідало 140 тис. чол., а в 1907 р. – вже понад 1 млн чол.

Квартал Спелюг, що оточував казино, швидко забудовувався розкішними готелями і престижними будинками. У 1866 р. він отримав нову назву на ім'я князя – Монте-Карло.

У 1869 р. жителі Князівства були звільнені від податків на землю, персональних і житлових податків і податків на отримання ліцензій для торгівлі та професійної діяльності.

Офіційно Монако зберігало нейтралітет у Першій світовій війні, але Франція побоювалася, що Князівство може потрапити під німецький вплив, тому 17.07.1918 р. Монако змушене було підписати спеціальний договір з Францією.

Французька Республіка визнавала і гарантувала незалежність, суверенітет і терито-

ріальну цілісність Князівства. У свою чергу уряд Князівства зобов'язувався діяти «відповідно до політичних, військових, морських і економічних інтересів Франції» і погоджувати з нею свою зовнішню політику. Престола-наслідниками або регентами Монако могли ставати лише монакські або французькі громадяни, схвалені французьким урядом. У випадку, якщо князівська династія припиниться, Монако належало утворити автономну державу під протекторатом Франції. Французькі армія і флот отримували право окупувати Монако без згоди князя.

У часи Другої світової війни на територію Князівства Монако двічі вступали війська воюючих країн.

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА КРАЇНИ З ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст. ДО СЬОГОДЕННЯ

На сьогодні Монако є конституційною монархією під протекторатом Франції.

Князь Реньє III, який правив країною протягом усієї другої половини ХХ ст. (1949–2005), утримував політичне життя Князівства під жорстким контролем. У 1950 р. влада заборонила діяльність компартії. На виборах у Національну раду аж до 1958 р. перемагав блок «Національно-демократична згода» – коаліція Партії радикал-соціалістів і Монакської демократичної партії, а в 1958 р. її випередила Національна спілка незалежних. У січні 1959 р. Національна рада була розпущена, а дія Конституції 1911 р. припинена.

У січні 1961 р. князь призначив новий склад парламенту, а 17.12.1962 р. країна отримала нову Конституцію, що підтверджувала широкі повноваження монарха. Законодавча влада належить князю і виборній Національній раді, а виконавча – Державній раді у складі державного міністра і п'яти радників. При цьому державний міністр (голова уряду) повинен бути французьким громадянином і признача-

ється князем з числа трьох кандидатів, рекомендованих президентом Франції. Парламент не має права контролювати діяльність уряду і виступати з законодавчими ініціативами.

Монако – єдина європейська держава, де виконавча влада належить монарху: він призначає уряд, який є відповідальним перед ним, а не перед парламентом.

На сьогодні державний устрій країни регулюється нормами Конституції 1962 р. зі змінами, внесеними у 2002 р. Зміни до Конституції 2002 р. були зумовлені необхідністю урегулювати питання спадкування престолу в разі відсутності у князя законно народжених дітей та вимогами Ради Європи ввести в країні парламентський режим, включаючи відповідальність уряду перед парламентом.

Однопалатний парламент Князівства – Національна рада – складається з 24 членів (до 2002 р. – 18), які обираються кожні п'ять років на основі загального виборчого права. Відповідно до Конституції: до Національної ради за мажоритарною системою обираються 16 членів, за пропорційною – 8. У 1963 р. виборчі права в Монако отримали жінки.

За законами Князівства, голосувати на виборах у Монако можуть лише корінні жителі – монегаски (особи, народжені в Монако або за кордоном від батька-монегасця). Таким чином, на сьогодні з понад 31 тис. жителів Князівства беруть участь у виборах лише трохи більше шести тис. виборців.

На виборах до Національної ради у 1963, 1968, 1973, 1978, 1983, 1988, 1993 і 1998 рр. перемогу незмінно здобувала партія Національний демократичний союз, утворена в результаті злиття Національної спілки незалежних і Національної демократичної згоди. Так, в ході виборів 1998 р. НДС зібрав понад 67 % голосів і отримав усі 18 місць у Національній раді.

У 2002 р. члени Національної ради одногослосно відхилили пропозиції щодо запрова-

дження відповідальності уряду перед парламентом, вважаючи це дорогою до політичної дестабілізації. Проте змінами до конституції повноваження парламенту Князівства були розширені.

Парламент отримав право законодавчої ініціативи (раніше воно належало тільки князеві) та висування законопроектів, на які уряд зобов'язаний протягом шести місяців дати офіційну і мотивовану відповідь. Рада може тепер вносити поправки до урядових проєктів, затверджувати введення податків, ратифікувати міжнародні договори, які змінюють існуюче внутрішнє законодавство.

На виборах 2003 р. розгорнулася серйозна боротьба між НДС, яка 40 років займала пануючі позиції у парламенті, та новоствореною опозиційною коаліцією «Союз за Монако» на чолі зі Стефаном Валері. Обидва угруповання робили наголос на наданні громадянам Монако пріоритету при влаштуванні на роботу і придбанні житла та на захисті традиційних цінностей Князівства.

Переконливу перемогу на виборах 2003 р. здобула опозиційна центристська монархічна політична коаліція «Союз за Монако», до якої входять партії «Союз за Князівство», «Національний союз за майбутнє Монако», «Об'єднання за розвиток монакського суспільства». Коаліція завоювала 21 з 24 депутатських місць у парламенті. Національно-демократичний союз виборів тоді лише три депутатських місця і втратив пануючі позиції у політичній системі країни.

На парламентських виборах 2008 р. «Союз за Монако» повторив свій результат, взявши 21 з 24 депутатських місць у парламенті, НДС знову отримав лише три місця. На виборах 2013 р. коаліція «Союз за Монако» зазнала поразки, отримавши лише три місця. Вибори виграла коаліція «Горизонт Монако», яка здобула 20 місць.

Об'єднання профспілок Монако налічує близько 5 тис. членів. У 1981 р. у Князівстві (вперше в його історії) відбувся загальний страйк трудящих, які вимагали розширення профспілкових прав, гарантій збереження робочих місць і боротьби з інфляцією.

У 2002 р. був переглянутий договір 1918 р. між Монако та Францією і укладений новий Договір про дружбу і співробітництво між Монако та Францією. У 2005 р. він був ратифікований обома сторонами і вступив у законну силу. Умови договору дозволили Франції замість Генерального консульства мати у Монако Посольство, Монако отримало право проводити акредитацію послів з інших держав, також Франція визнала право на успадкування престолу доньками князя та іншими членами його сім'ї, закріплене в Конституції Монако 1962 р. і підтвердила, що навіть за відсутності спадкоємця династії Грімальді Князівство залишиться суверенною державою і не перейде під протекторат Франції. Монако підтвердило свої зобов'язання щодо здійснення міжнародних відносин з основних питань, відповідно до ключових зовнішньополітичних пріоритетів Франції.

Станом на 04.01.2010 р. Князівство Монако мало 8 посольств у 17 державах (у т. ч. за сумісництвом), 4 постійних представництва при міжнародних організаціях, 113 консульських установ у 62 країнах. У Монако акредитовано 65 іноземних послів.

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ З ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.

Економіка сучасного Монако орієнтована на торгівлю, туризм, банківську справу і фінанси. Меншу роль відіграють будівництво та промисловість.

Особливістю податкової системи Монако є те, що податок на прибуток фізичних осіб, отриманий на території Князівства, за рішенням князя Шарля III, з 1869 р. не стягується.

У 1951 Монако і Франція підписали конвенцію про добросусідство і взаємне сприяння у сфері митних зборів, податків, поштово-го зв'язку, телебачення та ін. Однак податкова проблема викликала тертя у відносинах між державами. Франція прагнула повернути в свій бюджет податки з капіталів, які перетікали в Монако.

18.05.1963 р., після відмови Монако піти на зміни у сфері оподаткування та встановлення французьких митних кордонів на кордоні з Князівством, в Парижі була підписана нова франко-монакська конвенція. Вона передбачала введення в Князівстві прибуткового податку за принципами французького оподаткування. Проте від податку були звільнені громадяни Монако, французи, які проживають в країні більше п'яти років, і компанії, в капіталі яких частка монакського капіталу перевищувала 25 %.

У 1963 р. Франція та Монако утворили митний союз, відповідно до умов якого в Князівстві Монако застосовується Митний кодекс Франції. Подібна митна інтеграція дозволила Князівству на сьогодні бути включеним у митну територію ЄС, хоча воно і не є його членом.

Будь-який бізнес, заснований у Князівстві, звільняється від податку на прибуток на перші два роки, у наступні три роки платить зменшений податок. Низькі податки приваблюють у Монако іноземні компанії.

Компанії, незалежно від форми власності обкладаються податком на прибуток за ставкою 33,33 %, якщо вони формують понад 25 % своїх доходів за межами Князівства.

Податок на додану вартість стягується на загальних підставах. З 01.01.1993 р. він склав 19,60 % (пільговий тариф – 5,50 %). З огляду на світову фінансову кризу з 01.07.2009 р., ставка ПДВ була знижена.

З 1970-х рр. уряд Князівства почав проводити цілеспрямовану політику на створення

якнайкращих умов для ведення банківського бізнесу. На сьогодні в країні функціонує 80 банків, фінансових та керуючих компаній, які управляють активами на суму понад 78 млрд євро (2007 р.). Кредитні установи, створені в Князівстві, контролюються французькою банківською комісією і зобов'язані дотримуватися її правил.

З 01.01.2002 р. Монако, поряд з іншими членами Європейського валютного союзу, запровадила євро у якості своєї офіційної валюти.

Маючи вихід до Середземного моря, країна стала популярним курортом, привабливим для туристів через казино та приємний клімат. Так, у 2009 р. Монако відвідало 264 тис. туристів (у 2016 р. – 348 тис.).

ВВП Монако, за даними Статистики Монако (у поточних цінах), у 2005 р. склав 3 млрд 379 млн євро, у 2006 р. – 3 млрд 653 млн, у 2007 р. – 4 млрд 287 млн, у 2008 р. – 4 млрд 421 млн, у 2011 – 4 млрд 374 млн, у 2012 р. – 4 млрд 469 млн, у 2013 р. – 4 млрд 936 млн, у 2014 р. – 5 млрд 321 млн, у 2015 р. – 5 млрд 643 млн євро.

Внаслідок економічної кризи, що вразила економіку країни в другій половині 2008 та 2009 рр., ВВП у 2009 р. зменшився на 11,2 % і склав 3 млрд 924 млн євро. У 2009 р., у порівнянні з 2008 р., валовий прибуток фірм Монако зменшився на 21,8 %, обсяг податків, що збираються державою, на 10,9 %. З 2010 р. економічне зростання відновилося і річний ВВП зріс до 4 млрд 048 млн, у 2011 р. – 4 млрд 374 млн, у 2012 р. – 4 млрд 482 млн, у 2013 р. – 4 млрд 938 млн євро.

Загалом у Монако 74 % ВВП створюється у сфері послуг, 15 % – у фінансовій сфері та 11 % у сфері промисловості.

Зовнішньоторговельний баланс країни, за даними Статистики Монако, склав у 2007 р. 1 млрд 557 млн євро (експорт – 940 млн, ім-

порт – 637 млн), у 2008 р. – 1 млрд 320 млн, у 2009 р. – 1 млрд 021 млн, у 2010 р. – 1 млрд 178 млн, у 2011 р. – 1 млрд 642 млн, у 2012 р. – 1 млрд 456 млн, у 2013 р. – 2 млрд 052 млн, у 2014 р. – 1 млрд 191 млн, у 2015 р. – 2 млрд 039 млн, у 2016 р. – 2 млрд 193 млн (експорт – 905 млн, імпорт – 1 млрд 287 млн).

Через відсутність ресурсів країна по більшості позицій повністю залежить від імпорту товарів.

Найбільшим торговим партнером Монако є Європейський Союз, на який припадає понад 63 % від загального обсягу експорту та імпорту (2013). Основними торговими партнерами Князівства у 2013 р. були Італія (12,2 % експорту та 23,7 % імпорту), Великобританія (6,8 % експорту та 12,2 % імпорту), Німеччина (10,1 % експорту та 6,6 % імпорту), Швейцарія (12 % експорту та 5 % імпорту).

Найбільш відомі компанії Монако: «Theramex» (виробник фармацевтичної продукції), «Aseptia» (фармацевтичні лабораторії), «Europhtha» (лідер французького ринку в сфері медичного догляду за очима), «Lancaster» (виготовлення косметики), «Mecaplast» (промислова група – європейський лідер в сфері виготовлення устаткування для автомобілів), «Banana Moon» (торгова марка спортивного одягу).

УКРАЇНСЬКО-МОНАКСЬКІ ВІДНОСИНИ З 1991 р.

Дипломатичні відносини між Україною та Князівством Монако встановлено 26.07.2007 р. шляхом укладення Договору про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Князівством Монако у формі обміну нотами.

Першим послом України у Князівстві Монако за сумісництвом (2008–2010) був український посол у Французькій Республіці Костянтин Тимошенко. Інтереси Князівства в Україні представляє Посольство Франції.

09.11.2009 р. між Державним комітетом фінансового моніторингу України і Службою інформації та моніторингу фінансових мереж Князівства Монако був підписаний Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Відповідно до домовленостей щодо взаємної підтримки в міжнародних організаціях, Україна підтримала кандидатуру Монако на виборах до Виконавчої Ради ЮНЕСКО на період 2009–2013 рр.

Обсяги зовнішньоторгового обороту товарами і послугами між Україною і Монако, за даними Держстату України, у 2005 р. складали 3,6 млн дол. США, у 2006 р. – 3 млн, у 2007 р. – 7,1 млн, у 2008 р. – 5,9 млн, у 2009 р. – 11,4 млн, у 2010 р. – 10,3 млн, у 2011 р. – 7,5 млн, у 2012 р. – 6,8 млн, у 2013 р. – 1,4 млн, у 2014 р. – 1,8 млн, у 2015 р. – 850 тис., у 2016 р. – 1,8 млн.

Обсяги прямих іноземних інвестицій з Монако в Україну, за даними Держстату України, станом на 01.04.2017 р. склали 52,7 млн дол. США.

У Князівстві відсутні українські громадські організації. У Посольстві Франції в Україні громадяни Монако не зареєстровані.

ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНО-ЦИВІЛІЗАЦІЙНОЇ СПАДЩИНИ

Князівський палац – офіційна резиденція правителів Монако з роду Грімальді. Палац заснований як Генуезька фортеця в 1191 р., потім багато разів розширювався і перебудовувався.

Іншими пам'ятками Старого міста Монако є також кафедральний собор Святого Миколая (1875), каплиця Милосердя Божого (1635), історичний архів Князівського палацу, музей Старого Монако, Музей воскових фігур, сади Святого Мартіна, Форт-Антуан.

Побудована в 1879 р. за проектом архітектора Шарля Гарньє Опера Гарньє є домом Філармонічного оркестру Монте-Карло і Опери Монте-Карло. На цій сцені в різні роки співали Неллі Мельба, Енріко Карузо, Федір Шаляпін, Пласідо Домінго, Лучяно Паваротті. На початку ХХ ст. тут виступав Російський балет Сергія Дягілева, танцювали Анна Павлова, Вацлав Ніжинський, Жорж Баланчин, Серж Лифар.

Одним із найстаріших гральних закладів плнети і першим гральним будинком в Європі є Казино Монте-Карло (1863).

Океанографічний музей, заснований у 1889 р. князем Альбером I. Приміщення музею було відкрито у 1910 р. З 1957 по 1988 р. його директором був легендарний дослідник Жак-Ів Кусто.

У Монако щорічно з 1929 р. проводиться одне з найпрестижніших змагань у автоспорті – Гран-прі Монако (з 1950 р. входить у чемпіонат світу Формула-1); з 1961 р. проходить Міжнародний телевізійний фестиваль Монте-Карло; з 1974 р. – Міжнародний цирковий фестиваль, найпрестижніший у світі Форум артистів цирку.

Електронні джерела:

Сайт уряду Монако: <http://www.monaco.gouv.mc>

Сайт Князівського палацу: <http://www.palais.mc>

Сайт Національної ради: <http://www.conseil-national.mc>

Сайт Статистика Монако: <http://www.monacostatistics.mc>

Сайт Океанографічного музею Монако: <http://www.oceano.mc>

Література:

Labande, L.-H. Histoire de la principauté de Monaco. – Paris, 1934. – 513 p.

Gallois J.-P. Le régime international de la Principauté de Monaco. – Paris, 1964. – 278 p.

Metivier H. Monaco et ses princes. – La Flèche, 1862. – 442 p.

Веремчук А. А. Путеводитель по Монако. – Ростов-на-Дону, 2007. – 201 с.

Финкель И. По Франции и Монако: Путеводитель. – М., 1996. – 248 с.

А. Г. Бульвінський